

Bruksela, 9 lipca 2026 r.
(OR. en)

11631/26

LIMITE

COPS 426	EUMC 288
ANTICI 189	INDEF 140
POLMIL 297	HYBRID 90
COEST 550	ESPACE 122
COASI 142	CLIMA 389
CONUN 125	ENV 920
MAMA 185	CT 89
MOG 161	COTER 105
COTRA 61	CIVCOM 183
ELARG 151	RELEX 974
COWEB 100	JAI 959
COAFR 224	COMPET 933
COLAC 100	CFSP/PESC 1112
CONOP 45	CSDP/PSDC 481

NOTA

Od:	Komitet Stałych Przedstawicieli (część II)
Do:	Rada
Dotyczy:	Wspólne rozumienie – Zagrożenia i wyzwania, przed którymi stoimy: ocena otoczenia strategicznego UE

Wspólne rozumienie – Zagrożenia i wyzwania, przed którymi stoimy: ocena otoczenia strategicznego UE

Świat, w którym żyjemy

Unia Europejska stoi w obliczu niepewnej sytuacji geostrategicznej spowodowanej ciągłymi zagrożeniami występującymi jednocześnie na wielu frontach. Wspólne rozumienie tych zagrożeń, oparte na podejściu 360°, jest niezbędne dla zapewnienia, by UE była wyposażona i przygotowana w celu dostosowywania się, by skutecznie chronić swoich obywateli, promować swoje interesy, wzmacniać swoją autonomię strategiczną i ograniczać zależności, a także bronić wartości leżących u jej podstaw: poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, praworządności, jak również poszanowania praw człowieka.

Nasze otoczenie strategiczne przechodzi głęboką transformację strukturalną, w ramach której różne siły rewizjonistyczne i coraz bardziej asertywne podmioty bezpośrednio podważają europejskie bezpieczeństwo, stabilność i dobrobyt. Dokonując niczym niesprowokowanej napaści na pokojowo nastawionego sąsiada – Ukrainę – Rosja zniszczyła pozimnowojenną europejską architekturę bezpieczeństwa. Kraj ten stanowi najbliższe i bezpośrednie zagrożenie dla europejskiego bezpieczeństwa, przy czym Chiny są kluczowym podmiotem umożliwiającym agresję Rosji na Ukrainę; w agresji tej pomagają również Rosji podmioty takie jak Białoruś, Iran i Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna (KRLD). Wynik rosyjskiej wojny przeciwko Ukrainie wywrze głęboki wpływ na europejską architekturę bezpieczeństwa. Podstawą sprawiedliwego i trwałego pokoju jest niezależność, suwerenność i integralność terytorialna Ukrainy w jej granicach uznanych przez społeczność międzynarodową. Niezależna, bezpieczna, dostatnia i stabilna Ukraina to jeden ze strategicznych priorytetów z perspektywy europejskiego bezpieczeństwa.

Międzynarodowy porządek oparty na zasadach i system wielostronny, którego podstawą są prawo międzynarodowe, Karta Narodów Zjednoczonych i jej zasady, w tym poszanowanie suwerenności i integralności terytorialnej państw, powstrzymywanie się od stosowania groźby lub użycia siły, a także przestrzeganie powszechnych praw człowieka, nadal mają zasadnicze znaczenie dla Europy i całej społeczności międzynarodowej. Znajdują się jednak one pod coraz większą presją. Daje się zauważyć wyraźne przejście od dynamiki zasad do dynamiki władzy oraz przyspieszony odwrót od współpracy międzynarodowej w zakresie nowych technologii, zmiany klimatu i handlu. Wraz z nasilaniem się zagrożeń na morzu, zagrożeń cyberbezpieczeństwa i zagrożeń hybrydowych rosną wyzwania dla europejskiego bezpieczeństwa.

W centrum tej transformacji znajduje się **determinacja niektórych mocarstw**, przede wszystkim Rosji i Chin, do **ustanowienia dominacji regionalnej i nadania światowemu porządkowi nowego kształtu** zgodnie z własnymi interesami, co sprzyja powrotowi do logiki strefy wpływów. Starania te podejmowane są w sposób nieprzerwany i systemowe i opierają się na długofalowych inwestycjach w zdolności wojskowe, aspiracjach do przewagi technologicznej i stosowaniu dźwigni gospodarczej. Podmioty te wykorzystują głębokie i często asymetryczne współzależności, by wymuszać posłuch na podmiotach uznawanych za przeciwników. Włączenie sztucznej inteligencji i systemów zautomatyzowanych do wojskowych, gospodarczych i politycznych procesów decyzyjnych powoduje zwiększenie szybkości, skali i skuteczności tych zagrożeń, a coraz częstsze uciekanie się do działań hybrydowych ma na celu z jednej strony wykorzystanie naszych słabości, a z drugiej – zatarcie granicy między pokojem a wojną.

Jednocześnie **Stany Zjednoczone** – nasz najważniejszy partner strategiczny – **redefiniują swoje priorytety** i swoje stanowisko we wszystkich dziedzinach. W szczególności rewidowany jest wnoszony od dawna wkład Stanów Zjednoczonych w obronę Europy i oczekuje się, że Europejczycy przyjmą większą odpowiedzialność za własne bezpieczeństwo. Oznacza to dla UE poważne konsekwencje z uwagi na kluczowe znaczenie, jakie przez dziesięciolecia miały dla naszego bezpieczeństwa, stabilności i dobrobytu więzi transatlantyckie. **Stosunki transatlantyckie i współpraca UE–NATO pozostają kluczowe dla naszego ogólnego bezpieczeństwa.**

W naszym bliskim sąsiedztwie UE ma do czynienia z jeszcze jednym obszarem aktywnego konfliktu – **na Bliskim Wschodzie**; konflikt ten wywołał natychmiastowe i daleko idące konsekwencje w dziedzinie bezpieczeństwa, gospodarki i pomocy humanitarnej. W szczególności niedawna wojna w Zatoce Perskiej, utrzymujące się napięcia w regionie, w tym na linii Izrael – Palestyna i Liban, są brutalnym przypomnieniem o wielowymiarowym zagrożeniu, jakie eskalacja regionalna stanowi dla bezpieczeństwa, odporności gospodarczej i szerszych interesów strategicznych UE. Niestabilność na Bliskim Wschodzie jest związana z mającą negatywne skutki bliską współpracą Rosji z Iranem.

To zmieniające się otoczenie geopolityczne wymaga zdecydowanych działań i głębszych partnerstw w celu obrony naszych interesów i z myślą o realizacji strategicznych priorytetów UE, którymi są zwiększenie gotowości obronnej i wspieranie globalnej stabilności, zwłaszcza w sąsiedztwie UE, zapewnienie jej dobrobytu i odporności oraz ochrona jej podstawowych wartości i demokratycznego modelu politycznego. W ten sposób UE ma szansę kształtować oparty na zasadach porządek międzynarodowy przyszłości i służyć jako punkt odniesienia dla globalnych partnerów, którzy podzielają nasze przywiązanie do uniwersalnych norm i zasad, prawa międzynarodowego i multilateralizmu.

UE ma mocną pozycję polityczną i gospodarczą, a także silne instrumenty obronne, aby to osiągnąć. Musimy jednak zrobić więcej i **przekształcić nasze obecne atuty w siłę.**

Nasze otoczenie strategiczne: zaostrzona strategiczna rywalizacja, podważanie zasad i fragmentacja

Rosja jest najbliższym i najbardziej znaczącym, bezpośrednim i długofalowym zagrożeniem dla bezpieczeństwa kontynentu europejskiego. Rosja dąży do rozbicia europejskiego i światowego porządku bezpieczeństwa oraz do promowania modelu sprawowania rządów opartego na strefach wpływów, dzięki czemu chce ponownie zaznaczyć przewagę nad sąsiadami. Mimo że Rosja nie osiągnęła swoich celów wojskowych i strategicznych, nadal lekceważy wysiłki dyplomatyczne mające na celu zakończenie rozpoczętej przez siebie wojny napastniczej i osiągnięcie sprawiedliwego i trwałego pokoju na kontynencie, a przy tym dąży do odbudowy swoich sił i zdolności wojskowych oraz do przywrócenia swojego międzynarodowego wizerunku jako światowej potęgi. Koncentracja potencjału wojskowego Rosji na granicach Europy, rosnąca militaryzacja społeczeństwa i przejście na gospodarkę wojenną, w połączeniu z konkretnymi ambicjami w kluczowych strategicznych dziedzinach przemysłu i technologii, takich jak przestrzeń kosmiczna i energia jądrowa, są długofalowym zagrożeniem dla europejskiego bezpieczeństwa.

Jednocześnie Rosja nasila kampanię hybrydową przeciwko UE i jej państwom członkowskim obejmującą zakłócanie infrastruktury krytycznej, szpiegostwo, cyberataki, obce manipulacje informacjami i ingerencje, ingerencje w działanie satelitów, instrumentalizację migracji, a także ingerencje w wybory i sabotaż fizyczny oraz inne formy wrogiej ingerencji. Chce podważyć europejską jedność i demokrację, wywołać strach i polaryzację w społeczeństwach oraz, co niezwykle istotne, zniechęcić do dalszego wspierania Ukrainy. Rosja stosuje całe spektrum narzędzi hybrydowych w szerszym europejskim sąsiedztwie, od Bałkanów Zachodnich przez Morze Czarne i Kaukaz Południowy po Azję Środkową, co ma bezpośredni wpływ na kluczowe interesy UE w zakresie polityki i bezpieczeństwa. Aby sfinansować swoją machinę wojenną, Rosja wykorzystuje sieć statków floty cieni do eksportu ropy naftowej, co pozwala jej obchodzić sankcje, a jednocześnie stwarza ryzyko morskie, środowiskowe, prawne i związane z egzekwowaniem przepisów.

Chiny pozycjonują się, by wygrać konkurencję systemową, dzięki połączeniu skali przemysłowej, ambicji technologicznych i globalnego zasięgu przy jednoczesnym wykorzystywaniu niestabilności. Asymetryczna przewaga Chin w stosunku do UE, począwszy od braku równowagi handlowej poprzez surowce krytyczne, a skończywszy na postępie technologicznym w niektórych obszarach, a także gotowość tego kraju do wykorzystania tej przewagi jako dźwigni przeciwko UE i innym państwom w dążeniu do stania się wiodącą potęgą na świecie czynią z Chin jedno z kluczowych długofalowych wyzwań strategicznych. Wsparcie Chin dla rosyjskiej agresji na Ukrainę jest jednym z kluczowych czynników umożliwiających Rosji tę agresję. Chiny będą nadal dążyć do zwiększenia swoich wpływów w Europie.

Ta sytuacja, w połączeniu z radykalnie odmiennym środowiskiem zagrożeń i ściślejszą współpracą między strategicznymi rywalami, którzy stali się bardziej skoordynowani oraz dzielą się zdolnościami i wyciągają wnioski z trwających mnożących się konfliktów, sprawia, że UE i jej państwa członkowskie muszą pilnie wzmocnić swoją gotowość obronną, bezpieczeństwo i zdolności odstraszania. UE silniejsza i wydolniejsza w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony wniesie pozytywny wkład w bezpieczeństwo światowe i transatlantyckie oraz stanowi uzupełnienie NATO, które dla państw będących jego członkami pozostaje fundamentem zbiorowej obrony.

Aby UE mogła radzić sobie w tym nowym otoczeniu strategicznym, coraz większe znaczenie ma dla niej ściślejsza współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony z partnerami o podobnych poglądach i innymi partnerami.

W tym kontekście ewolucja podstawowej dynamiki geopolitycznej stawia przed UE nowe podstawowe dylematy strategiczne. **Rosnące** ambicje i asertywność Chin w połączeniu ze **strategiczną rywalizacją**, która obecnie cechuje stosunki USA–Chiny, będą w coraz większym stopniu wpływać na bezpieczeństwo, konkurencyjność oraz bezpieczeństwo gospodarcze i odporność UE. **Pogłębiające się partnerstwo strategiczne między Chinami a Rosją**, w tym w zakresie współpracy wojskowej, będzie również nadal wzmacniać wzajemne powiązania teatrów strategicznych od Europy po region Indo-Pacyfiku oraz łączyć i nasilać zagrożenia dla bezpieczeństwa. Jednocześnie **system wielostronny znajduje się pod bezprecedensową presją**, ponieważ główne mocarstwa na całym świecie coraz częściej stawiają na rywalizację i przymus zamiast współpracy oraz zmniejszają swoje zobowiązania i wkład na rzecz wielostronnych instytucji i zasad. Rażąco naruszenia prawa międzynarodowego, lekceważenie podstawowych zasad Karty Narodów Zjednoczonych i poważne kwestionowanie uniwersalnych norm to zasadnicze zagrożenie dla światowego porządku zbudowanego w ciągu ostatnich osiemdziesięciu lat. Dotyczy to także zajmowania się pilnymi globalnymi wyzwaniami, takimi jak zmiana klimatu, uregulowanie stosowania sztucznej inteligencji oraz zapobieganie naruszeniom prawa międzynarodowego na dużą skalę, w tym międzynarodowego prawa dotyczącego praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarne. Widoczne na całym świecie cięcia w finansowaniu działań humanitarnych i na rzecz współpracy zagrażają całym krajom i milionom ludzi.

W związku z powyższym UE znajduje się w sytuacji długotrwałego, wielowymiarowego kryzysu, w którym głównym wyzwaniem nie jest już radzenie sobie z poszczególnymi zagrożeniami, lecz zarządzanie skumulowanymi i wzajemnie powiązanymi wstrząsami w wielu dziedzinach i regionach. Stosunki międzynarodowe są w coraz większym stopniu naznaczone strategiczną, polityczną i gospodarczą rywalizacją, konfrontacjami, a wreszcie – konfliktami.

Wyzwania dla bezpieczeństwa UE mają obecnie również charakter geoeconomiczny i obejmują instrumentalizację łańcuchów handlu i dostaw oraz dostępu do energii i innych zasobów. Ze względu na strategiczne i często asymetryczne zależności oraz wąskie gardła w dostawach i żegludze UE musi uznać, że również konkurencyjność gospodarcza i technologiczna mają kluczowe znaczenie dla naszego bezpieczeństwa. Tak jak zatarła się granica między zagrożeniami wewnętrznymi a zewnętrznymi, tak też nakładają się na siebie zagrożenia geopolityczne i geoeconomiczne, co wymaga zintegrowanego podejścia. Dla zapewnienia odporności naszych społeczeństw konieczne jest zatem ograniczenie słabych punktów we wszystkich kluczowych sektorach strategicznych, aby chronić nasze wartości i interesy.

Ukraina wykazała się niezwykłą odpornością w obliczu rosyjskiej agresji, zdołała odwrócić dynamikę działań wojennych na swoją korzyść i okazała się gwarantem bezpieczeństwa nawet poza swoimi granicami, a przy tym dysponuje niewykorzystanym potencjałem przemysłu obronnego. UE wykazała się jednością i determinacją w swoim wsparciu dla Ukrainy oraz w zwiększaniu presji na Rosję.

Rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie i rosnące wyzwania geopolityczne wzmocniły i jeszcze bardziej uwypukliły **geostrategiczne znaczenie rozszerzenia** jako istotnego wkładu w pokój, bezpieczeństwo, stabilność i dobrobyt w Europie, a kraje kandydujące do przystąpienia są również w coraz większym stopniu postrzegane jako podmioty przyczyniające się do bezpieczeństwa. Przybliżanie do UE krajów kandydujących, poprzez proces akcesyjny oparty na osiągnięciach i wiarygodnych reformach, pomaga ograniczyć zależności polityczne i gospodarcze tych krajów oraz przyczynia się do realizacji wspólnych celów UE.

Podobnie jak Mołdawia i Ukraina, także **Balkany Zachodnie** są integralną częścią przyszłości Unii Europejskiej i mają perspektywę członkostwa w UE. Ścisłejsze dostosowanie polityki zagranicznej, pogłębienie współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony oraz budowanie odporności na wspólne wyzwania, takie jak zagrożenia hybrydowe i inne rodzaje zagrożeń mające źródło także w tym regionie i oddziałujące na UE pod wpływem podmiotów regionalnych i zewnętrznych, pozostają kluczowymi elementami partnerstwa UE – Bałkany Zachodnie, a także inkluzywnej współpracy regionalnej, pojednania i stosunków dobrosąsiedzkich.

W naszym **wschodnim sąsiedztwie** Rosja prowadzi działania hybrydowe przeciwko kilku kluczowym partnerom, w tym Republice Mołdawii i Armenii. Rosja przedstawia autorytarną trajektorię Białorusi jako wzorzec dla innych krajów znajdujących się w rosyjskiej strefie wpływów. Represje wewnętrzne na **Białorusi**, aktywne wsparcie wojskowe dla rosyjskiej agresji na Ukrainę, w szczególności umożliwienie Rosji i jej siłom zbrojnym wykorzystania terytorium kraju, w tym do rozmieszczenia taktycznej broni jądrowej, a także operacje hybrydowe na granicach zewnętrznych UE, obejmujące działania gospodarcze i inne działania destabilizujące wymierzone w UE i jej państwa członkowskie, nadal stanowią poważne wyzwanie dla unijnego bezpieczeństwa.

Strategiczne znaczenie mają dla UE stabilność i bezpieczeństwo w szerzej rozumianym **regionie Morza Czarnego**. Agresja Rosji na Ukrainę w poważny sposób wpływa na ten region, np. w wyniku powtarzających się incydentów na terytorium państw członkowskich UE związanych z dronami; ma to daleko idące konsekwencje dla bezpieczeństwa, odporności, wolności żeglugi i rozwoju gospodarczego, infrastruktury krytycznej i konektywności.

Wschodnia część Morza Śródziemnego pozostaje regionem o strategicznym znaczeniu dla bezpieczeństwa i stabilności UE, stwarzającym znaczne możliwości, a także niosącym poważne wyzwania. UE powinna bronić interesów swoich i państw członkowskich, jednocześnie jednak powinna zachęcać partnerów w regionie do angażowania się w ramy współpracy i w partnerstwa, w pełnej zgodności z prawem międzynarodowym i dorobkiem prawnym UE. W strategicznym interesie UE pozostaje również rozwijanie wzajemnie korzystnych stosunków z **Turcją** w sposób stopniowy, proporcjonalny i odwracalny, zgodnie z konkluzjami Rady Europejskiej z kwietnia 2024 r. Konstrukttywne zaangażowanie ze strony Turcji będzie miało zasadnicze znaczenie dla postępów w różnych obszarach współpracy. W tym względzie – w kontekście dalszego zacieśniania współpracy między UE a Turcją – UE przywiązuje szczególną wagę do wznowienia rozmów w sprawie rozwiązania kwestii cypryjskiej i poczynienia w ich ramach postępów. UE nadal oczekuje, że Turcja jednoznacznie zobowiąże się do utrzymywania stosunków dobrosąsiedzkich, w tym zrezygnuje z wszelkich gróźb użycia siły.

W bezpośrednim i żywotnym interesie UE leży stabilność, bezpieczeństwo i wzrost gospodarczy **w basenie Morza Śródziemnego, a także szerszym południowym sąsiedztwie**. Wzmocnienie partnerstwa eurośródziemnomorskiego jest jednym ze strategicznych priorytetów UE i ma służyć zacieśnieniu więzi gospodarczych, stosunków politycznych i współpracy w zakresie bezpieczeństwa z partnerami z południowego regionu Morza Śródziemnego, a tym samym tworzeniu wspólnych możliwości i stawianiu czoła wspólnym wyzwaniom.

W naszym **południowym sąsiedztwie** bezpośrednim wyzwaniem dla strategicznych interesów UE jest szybko pogarszająca się sytuacja na Bliskim Wschodzie. Gigantyczne cywilne i humanitarne skutki konfliktów, obok poważnej nieufności i napięć w regionie, stanowią znaczne ryzyko i są źródłem ogromnej presji na zdolności UE w zakresie pomocy humanitarnej, finansów i zarządzania migracją, jeżeli nie są kontrolowane.

Choć nasze **południowe** sąsiedztwo jest zagrożone znaczną niestabilnością, od Libii po Jemen i Irak, najpilniejszymi wyzwaniami, przed którymi stoi obecnie UE, pozostają sytuacja w Izraelu i Palestynie, zapewnienie stabilności w **Syrii i Libanie** oraz przewyciężenie następstw wojny z Iranem. Nadrzędne znaczenie mają stabilność regionalna oraz pełne przywrócenie wolności żeglugi i bezpiecznego tranzytu przez cieśninę Ormuz, a także osiągnięcie w drodze negocjacji długoterminowego rozwiązania wszystkich nierozstrzygniętych kwestii, zgodnie z prawem międzynarodowym. Strategicznym interesem UE pozostaje wspieranie rozwiązania dwupaństwowego oraz rozstrzygnięcie konfliktu izraelsko-palestyńskiego dające wszystkim szansę na bezpieczeństwo i pokój. **Zatoka Perska** pozostaje jednym z kluczowych regionów sąsiadujących z UE. Stabilność tego regionu ma zasadnicze znaczenie dla bezpieczeństwa regionalnego, dywersyfikacji gospodarczej i bezpieczeństwa dostaw. Obecne wydarzenia uwypuklają strategiczne znaczenie cieśniny Ormuz i cieśniny Bab al-Mandab dla Europy jako kluczowych arterii morskich. Zakłócenia na tych szlakach wodnych zagrażają bezpieczeństwu i stabilności w regionie, podważają wolność żeglugi i poszanowanie prawa międzynarodowego, narażają na szwank bezpieczeństwo żywnościowe i łańcuchy dostaw oraz utrudniają swobodny przepływ handlu, konektywność, dywersyfikację źródeł energii i odporność gospodarczą. Jednocześnie **Iran**, w związku ze swoim programem jądrowym i dotyczącym pocisków balistycznych, współpracą wojskową z Rosją, destabilizującymi działaniami w regionie i w Europie oraz represjami wobec własnych obywateli, nadal stanowi zagrożenie dla regionalnego i międzynarodowego porządku bezpieczeństwa.

Otoczenie bezpieczeństwa UE jest w coraz większym stopniu kształtowane przez zmiany w **regionie arktycznym** i w jego okolicach, w tym w związku z koncentracją sił wojskowych, zagrożeniami hybrydowymi, wyzwaniami środowiskowymi i klimatycznymi oraz potrzebą odporności społecznej. Napięcia geopolityczne i rywalizacja geoelekonomiczna w Arktyce wymagają wspólnej reakcji ze strony UE oraz jej partnerów.

Afryka jest kontynentem o strategicznym znaczeniu dla UE, dysponującym znacznym potencjałem dzięki młodej i rosnącej populacji, dynamicznym gospodarkom oraz różnorodnym zasobom naturalnym. Rozwój tego potencjału utrudniają jednak niestabilność, wrażliwość ekonomiczna, konflikty, terroryzm i brutalny ekstremizm lub przestępczość zorganizowana. Jednocześnie nasila się rywalizacja między średnimi i wielkimi mocarstwami o wpływy w Afryce, podsycając agresywne strategie wywierania wpływu – czy to w sferze wojskowej, czy też gospodarczej, bankowej, medialnej czy w cyberprzestrzeni, i w coraz większym stopniu wypiera skoordynowane, długofalowe wysiłki na rzecz stabilizacji i rozwoju. Demografia, przedłużające się konflikty oraz brak solidnych struktur państwowych i infrastruktury społecznej stwarzają warunki sprzyjające pojawianiu się kryzysów – zarówno w Sudanie, Sahelu, jak i w obszarze Zatoki Gwinejskiej. Te miejsca zapalne oddziałują na cały region, wpływają na społeczności i umożliwiają swobodną działalność siłom terrorystycznym i przestępczym oraz tworzą podatny grunt dla wrogich obcych wpływów, np. ze strony Rosji. **Sahel** nadal ma kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa europejskiego ze względu na wzajemnie powiązane zagrożenia wpływające na nasze interesy – terroryzm i jego rozprzestrzenianie się na kraje sąsiadujące, siatki przestępczości zorganizowanej kontrolujące szlaki przemytu narkotyków i handlu ludźmi prowadzące do Europy, a także zacieśnioną współpracę między Rosją a władzami państw środkowego Sahelu – przy czym sytuację pogarszają czynniki takie jak niestabilność państw, próżnia w zakresie bezpieczeństwa i zwiększona obecność strategicznych rywali. **Sudan** pozostaje miejscem największego na świecie kryzysu przesiedleń wewnętrznych i największej na świecie klęski głodu, co ma krytyczne konsekwencje, na szczeblu regionalnym i szerzej, w tym także dla UE. Wykorzystywanie słabych punktów i niestabilności jeszcze bardziej destabilizuje słabsze państwa i ich gospodarki, a jednocześnie osłabia ochronę ludności cywilnej i praw człowieka. Nieuregulowana migracja stanowi wspólne wyzwanie, któremu UE i Afryka muszą stawić czoła, a w interesie obu stron leży zapewnienie, aby migracja odbywała się w sposób bezpieczny, uporządkowany i uregulowany.

Bezpieczeństwo **regionu Indo-Pacyfiku** i bezpieczeństwo Europy są wzajemnie powiązane w stopniu większym niż kiedykolwiek wcześniej. Rosnąca asertywność Chin w działaniach na Morzu Południowochińskim i Wschodniochińskim oraz w Cieśninie Tajwańskiej może mieć coraz istotniejsze skutki dla bezpieczeństwa, stabilności i dobrobytu w Europie i w regionie Indo-Pacyfiku. Zmiana status quo wokół Cieśniny Tajwańskiej miałaby ogromny wpływ na światowe bezpieczeństwo. Ponadto w **Azji** poważne obawy dotyczące bezpieczeństwa w regionie wciąż budzi Afganistan, będący również źródłem niepokoju dla Unii Europejskiej, jeżeli chodzi o terroryzm czy rozprzestrzenianie się brutalnego ekstremizmu, przemyt narkotyków i rosnące wyzwania związane z nieuregulowaną migracją. Niektóre podmioty, takie jak Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna (KRLD), nadal zagrażają regionalnemu i międzynarodowemu pokojowi i bezpieczeństwu poprzez broń masowej zagłady, swoje programy jądrowe i dotyczące pocisków balistycznych, a także coraz częściej poprzez operacje wywiadowcze, cyberataki i kampanie dezinformacyjne. Utrzymujące się dawniejsze konflikty wciąż utrudniają przygotowywanie kompleksowych ponadregionalnych układów o bezpieczeństwie.

Jeżeli chodzi o **Amerykę Łacińską i Karaiby**, łączą nas głębokie więzi historyczne i kulturowe oraz silne zaangażowanie na rzecz multilateralizmu opartego na wspólnych podstawowych zasadach i wartościach. Niemniej jednak nierównowaga społeczno-gospodarcza w kilku krajach Ameryki Łacińskiej, a w niektórych przypadkach zagrożona stabilność polityczna, mogą powodować niestabilność i zakłócenia. W Ameryce Środkowej podziały regionalne i silna presja migracyjna prawdopodobnie utrzymają się, skutkując kolejnymi ponadnarodowymi wyzwaniami związanymi z przestępczością zorganizowaną.

Kryzysy te pokazują, jak **konflikty regionalne wywołują ogólnoświatowe skutki systemowe**. Obecne otoczenie cechuje dynamika kaskadowa. Konflikty powodują zakłócenia w przepływie energii; wstrząsy na rynku energii napędzają inflację i niestabilność gospodarczą; napięcia gospodarcze skutkują napięciami społecznymi i fragmentacją polityczną. Choć UE jako pryncypialny podmiot promujący multilateralizm i dyplomację prewencyjną reaguje na te wyzwania, budując partnerstwa, które pomagają zapewnić nam bezpieczeństwo, na całym świecie państwa zajmujące pozycję pośrednią w coraz większym stopniu przyjmują podejścia asekuracyjne, kierując się względami energii, bezpieczeństwa żywnościowego i suwerenności żywnościowej, i są mniej skłonne do dostosowania się do naszej perspektywy.

Nowe i ponadnarodowe zagrożenia i wyzwania

W szerszym otoczeniu strategicznym UE mierzy się z niebezpieczną kombinacją agresji zbrojnej, nielegalnej aneksji, państw niestabilnych, sił rewizjonistycznych i reżimów autorytarnych. Takie warunki są pożywką dla **różnorodnych transnarodowych zagrożeń dla europejskiego bezpieczeństwa**, począwszy od terroryzmu, brutalnego ekstremizmu i przestępczości zorganizowanej, aż po konflikty hybrydowe i cyberataki, instrumentalizację nieuregulowanej migracji, rozprzestrzenianie broni i stopniowe osłabianie struktury kontroli zbrojeń. Niestabilność sytuacji finansowej oraz ekstremalne dysproporcje społeczne i gospodarcze nasilają taką dynamikę i mają coraz większy wpływ na nasze bezpieczeństwo. Rywalizacja o wpływy stała się istotnym czynnikiem braku bezpieczeństwa i stabilności, skutkującym niestabilnością gospodarczą w naszym sąsiedztwie.

Należy zająć się wyzwaniem, jakim jest **nieuregulowana migracja**, w tym jej pierwotnymi przyczynami, po to by zwalczać przestępcze siatki przemytnicze i zapobiegać instrumentalizacji takiej migracji przez agresorów. Należy to czynić również poprzez silne partnerstwa z państwami trzecimi w dziedzinie zapobiegania wyjazdom o nieuregulowanym charakterze, ale także poprzez pokazywanie korzyści płynących z legalnej migracji dokonywanej w sposób bezpieczny i uporządkowany, zgodnie z kompetencjami krajowymi państw członkowskich.

Siatki **przestępczości zorganizowanej** działające w wymiarze transnarodowym to nadal poważne zagrożenie dla obywateli, firm i instytucji Europy oraz dla jej gospodarki. Przestępczość zorganizowana staje się też coraz bardziej destabilizującym czynnikiem – co jest potęgowane przez sztuczną inteligencję i inne nowe technologie – i obejmuje coraz silniejsze wzajemne powiązania, ponieważ poszczególne grupy przestępcze rozszerzają swoją działalność na różne regiony i kontynenty. Handel narkotykami, bronią palną, pranie pieniędzy, cyberprzestępczość i przemyt migrantów stanowią wspólne zagrożenie dla UE, Bałkanów Zachodnich, Ameryki Łacińskiej i Karaibów, a także w coraz większym stopniu dla Afryki Zachodniej. **Wyścig o dominację technologiczną**, zwłaszcza w dziedzinie sztucznej inteligencji, będzie nadal kształtował otoczenie strategiczne jako główna arena rywalizacji i kluczowy czynnik strategiczny. Podmioty, które osiągną pozycję lidera w dziedzinie sztucznej inteligencji, będą w stanie zintegrować procesy decyzyjne, systemy wojskowe, manipulację informacjami i potęgę gospodarczą w sposób generujący korzyści strukturalne. Ze względu na tę dynamikę rośnie prawdopodobieństwo większej koncentracji władzy w skali globalnej.

Podmioty państwowe i niepaństwowe stosujące taktyki **hybrydowe**, cyberataki, wtargnięcia dronów i inne wtargnięcia w przestrzeń powietrzną, kampanie dezinformacyjne, ingerencje w nasze wybory i procesy polityczne, wymuszenie ekonomiczne i instrumentalizację nielegalnych przepływów migracyjnych, a także szpiegostwo, w tym między partnerami, przyczyniły się do obniżenia progu konfliktu, stwarzając bezpośrednie i wrażliwe zagrożenia dla naszego bezpieczeństwa i integralności demokratycznej, a jednocześnie pozostawiając miejsce na zaprzeczenie i problem atrybucji odpowiedzialności.

Nasilają się, zarówno pod względem częstotliwości, jak i wyrafinowania, ataki polegające na obcych manipulacjach informacjami i ingerencjach (**FIMI**). Dla podmiotów takich jak m.in. Rosja FIMI są częścią szerszego zestawu narzędzi wojny politycznej. Pozwalają identyfikować luki i słabości w naszych otwartych społeczeństwach i pogłębiają podziały, a ich celem jest spowodowanie niestabilności i wywołanie paraliżu procesu decyzyjnego. Agresorzy często łączą FIMI z innymi działaniami hybrydowymi i prowadzą skoordynowane, długofalowe kampanie. Zagrożenia te nie tylko podważają procesy demokratyczne i zaufanie publiczne, ale również stanowią poważne wyzwanie dla naszego bezpieczeństwa i dla integralności informacji.

Ponieważ w naszym sąsiedztwie mnożą się pola walki i strefy działań wojennych, od Ukrainy po Iran, technologia wojenna i sektory przemysłu wojennego radykalnie się rozwinęły, co ujawniło nowe **luki w zdolnościach krytycznych** Europejczyków i ich słabe punkty, w tym w zakresie obrony powietrznej, amunicji i dronów.

Rozprzestrzenianie broni masowego rażenia i środków jej przenoszenia prawdopodobnie nasili się wraz z rozbudową arsenału przez główne mocarstwa jądrowe, dalszym rozwojem i testowaniem przez nie nowych systemów uzbrojenia oraz odcięciem się od istniejących mechanizmów kontroli zbrojeń. Rosnące obawy nadal budzi program jądrowy i program w zakresie rakiet balistycznych KRLD. Irański program jądrowy pozostaje bez nadzoru międzynarodowego i jest utrzymującym się źródłem niestabilności i konfliktu w regionie. Zarówno Rosja, jak i Chiny rozszerzają swój arsenał jądrowy i opracowują nowe systemy uzbrojenia. Rosyjskie przywództwo występuje z groźbami użycia broni jądrowej w kontekście inwazji na Ukrainę. Mocarstwa regionalne mają również dostęp do zaawansowanej broni konwencjonalnej, począwszy od środków izolowania pola walki, aż po pociski balistyczne i manewrujące. Tendencje te pogłębia erozja struktury kontroli zbrojeń w Europie, od Traktatu o konwencjonalnych siłach zbrojnych w Europie po układ o całkowitej likwidacji pocisków rakietowych pośredniego zasięgu i Traktat o otwartych przestworzach. Ta luka normatywna ma bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo UE. Utrzymanie globalnego zakazu stosowania broni chemicznej stanowi wspólną globalną odpowiedzialność.

Jednocześnie coraz częściej kwestionuje się wolny i bezpieczny dostęp do **globalnych domen strategicznych**. W czasach rosnącej zależności od technologii cyfrowych cyberprzestrzeń stała się polem strategicznej rywalizacji. Coraz częściej mamy do czynienia z bardziej wyrafinowanymi cyberatakami. Utrzymanie otwartej, wolnej, stabilnej i bezpiecznej cyberprzestrzeni jest kwestią kluczową.

Domena **kosmiczna** ma poważne implikacje dla bezpieczeństwa i obrony. Jest istotna dla zdolności w zakresie obserwacji, monitorowania, nawigacji i komunikacji, ale jest polem wielu działań i obszarem spornym; charakteryzuje się przy tym występowaniem coraz bardziej nieodpowiedzialnych zachowań rywali strategicznych, częstych zagrożeń dla orbitalnej i naziemnej infrastruktury kosmicznej, a jednocześnie najważniejsze i nowe podmioty znacznie zwiększają swoją obecność i przygotowują się do działań bojowych w przestrzeni kosmicznej.

Bezpieczeństwo morskie na całym świecie ma kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa UE, jej rozwoju gospodarczego, wolnego handlu, transportu i bezpieczeństwa energetycznego. UE zobowiązała się do przestrzegania porządku prawnego ustanowionego na mocy UNCLOS, uznając jej centralną rolę, i oczekuje, że wszystkie państwa będą przestrzegać podstawowych zasad i przepisów prawa morza. UE stoi w obliczu szybko nasilających się zagrożeń na morzu, począwszy od tradycyjnych zagrożeń, takich jak piractwo, przemyt i zbrojne napaści na statki, a skończywszy na wymuszeniach ze strony państw i atakach hybrydowych na infrastrukturę krytyczną, w tym na wodach europejskich. Powstające technologie, takie jak sztuczna inteligencja, stosowane w bezałogowych podwodnych jednostkach pływających, choć oferują wiele możliwości, powodują również szczególne podatności na zagrożenia w obszarze morskim, którymi należy się zająć. Obszary morskie, krytyczne morskie szlaki komunikacyjne i kilka morskich wąskich gardeł, a także dno morskie są coraz częściej kwestionowane na całym świecie. Podważane jest też bezpieczeństwo UE w **przestrzeni powietrznej** – poprzez coraz bardziej agresywne postawy w tej przestrzeni oraz coraz częściej stosowane tam taktyki izolowania pola walki.

Poważny wpływ na nasze otoczenie bezpieczeństwa w następnych dekadach będą miały także **zmiana klimatu, degradacja środowiska i klęski żywiołowe**, które są potwierdzonymi czynnikami niestabilności i konfliktów na całym świecie, stanowiąc tym samym zagrożenie dla międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. Rywalizacja o zasoby naturalne, takie jak grunty rolne i woda, oraz eksploatacja zasobów energetycznych do celów politycznych to konkretne przykłady w tym zakresie. Dekarbonizacja i działania na rzecz uczynienia naszych gospodarek bardziej zasobooszczędnymi i w większym stopniu o obiegu zamkniętym niosą ze sobą konkretne wyzwania w zakresie bezpieczeństwa, w tym jeśli chodzi o dostęp do krytycznych surowców, zarządzanie łańcuchem wartości i jego zrównoważony charakter oraz gospodarcze i polityczne zmiany spowodowane odchodzeniem od paliw kopalnych. Także **globalne kryzysy zdrowotne** mogą powodować znaczące napięcia w społeczeństwach i gospodarkach oraz mieć daleko idące skutki geopolityczne.

W obliczu tych ponadnarodowych problemów **coraz szybsza erozja poszanowania prawa międzynarodowego oraz rosnące zagrożenia dla globalnych i wielostronnych instytucji współpracy międzynarodowej**, które pomagaliśmy kształtować i rozwijać w ostatnich dziesięcioleciach, są dla nas i naszych partnerów coraz pilniejszym przekrojowym, systemowym wyzwaniem, ponieważ osłabiają globalną, zbiorową zdolność do zaradzenia wspomnianym problemom – i wykorzystania wspomnianych możliwości – co można zrobić wyłącznie lub najskuteczniej, działając wspólnie.
